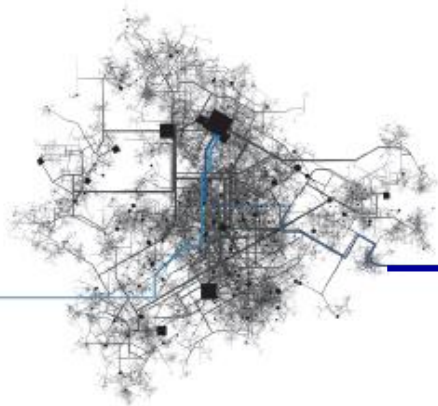

HMS på avløpsanlegg

Petter A. Kjølseth

Benchmarking Water Solutions

Salsnes Filter AS

- Etablert i1991
  - Del av Trojan Technologies fra januar 2012
- Alle aktiviteter «in-house»:
  - FoU, produksjon, salg, prosjektledelse, installasjon/igangkjøring, kvalitetsstyring, service
- 37 ansatte
- Mer enn 800 enheter installert og i drift world wide
- Mer enn 80 kommunale renseanlegg i Norge
- Stort nettverk av partnere
- ISO 14001

Trojan Technologies

UV Solutions for Industrial
& Commercial Applications

Municipal UV Solutions for
WW, DW and ECT

Providing Safe, Clean
Water for Homeowners

Sustainable Solution for
Biosolids Processing

Redefining Ballast Water
Treatment with UV & Filtration

Eco-efficient Solids Separation
for Municipal WW & I/C

Peroxygen (H₂O₂) based
Technology & Service Programs

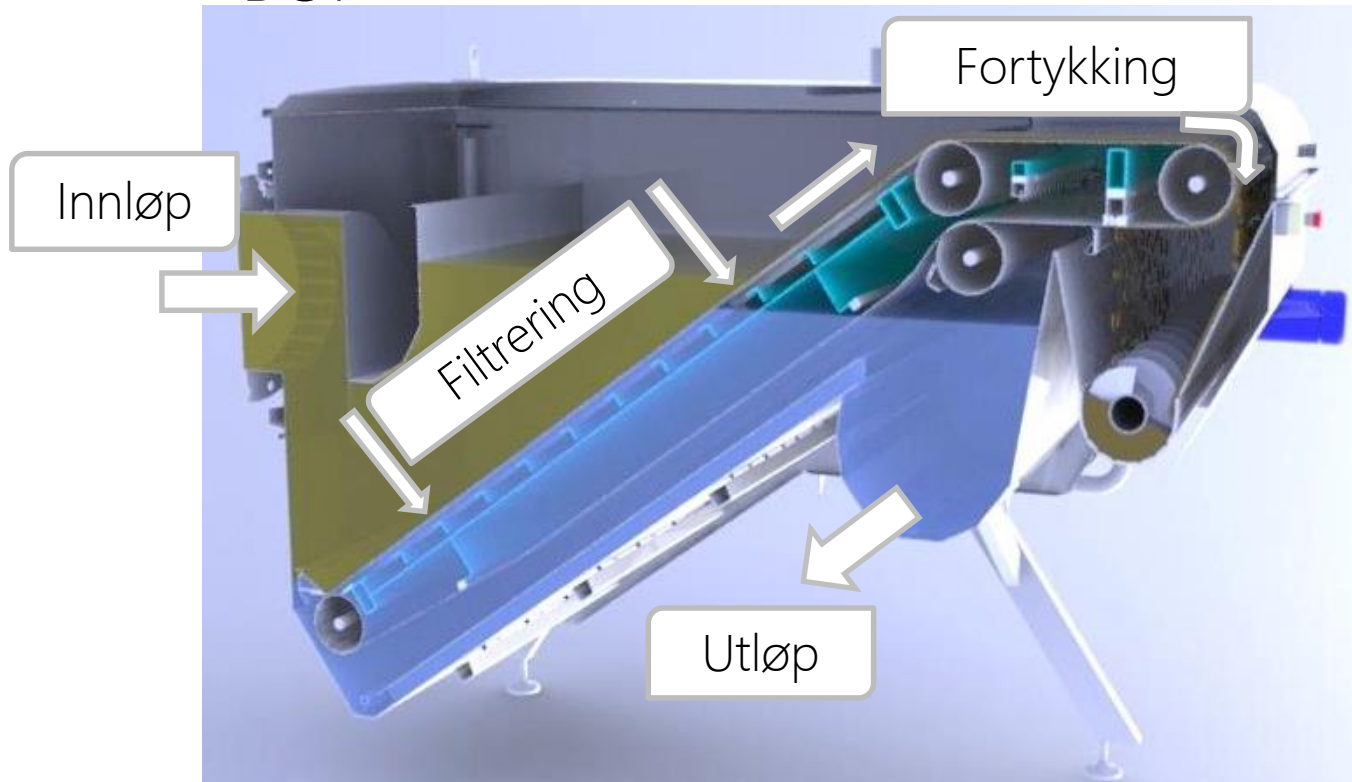
Benchmarking Water Solutions

Tank eller kanalmodell

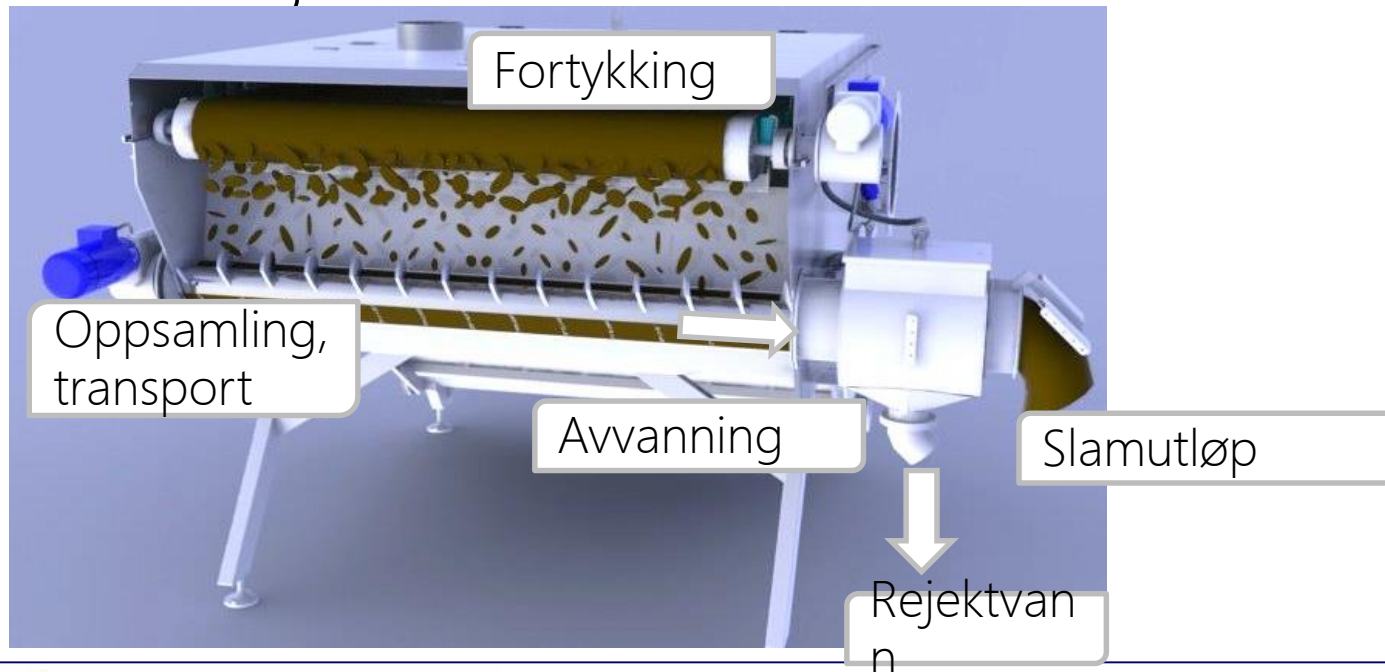
Hvordan virker den?

- SS i innløpet danner filtermatte på duken
- Filtermatta fører til økt fjerning av TSS og BOF

Integrert fortykking og avvanning

- Avvanning med skruepresse
- 4-6% TS etter fortykking, 20-30% etter avvanning

Bruksområder

- Kommunalt avløpsvann
  - Primærrensing (50% SS, 20% BOF)
  - Primærtrinn foran biologi, DAF etc.
- Industrielt avløpsvann
  - Akvakultur
  - Papirindustri
  - Matvareindustri
- Fortykking av primærslam
- Avvanning av primærslam

Hva regulerer og instruerer
arbeid på avløpsanlegg?

Arbeidsmiljøloven

med tilhørende forskrifter

Forskrifter:

- Forskrift om arbeid ved anlegg
  - Forskrift om arbeidstakere mot farlig arbeid med biologiske faktorer
- Ikke gyldig etter 01.01.2013**
- Aktuelle forskrifter fra 01.01.2013:
    - Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning
    - Arbeidsplassforskriften
    - Forskrift om utførelse av arbeid

Forskrift 16. desember 1996 nr. 1315 om arbeid ved avlopsanlegg (best. nr. 542)	Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning	Arbeidsplassforskriften	Forskrift om utførelse av arbeid	Arbeidsmiljøloven
Kap. 1. Innledende bestemmelser				
§ 1 Virkeområde	§ 1-2	§ 1-2	§ 1-2	§ 1-2
§ 2 Definisjoner			§ 1-4	
§ 3 Straffebestemmelser	§ 16-1	§ 10-1	§ 32-1	§ 19-1
§ 4 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser	§ 16-3	§ 10-3	§ 32-4	§ 20-1
Kap. 2. Alminnelige bestemmelser				
§ 5 Hvem forskriften retter seg mot	§ 1-3	§ 1-3	§ 1-3	
§ 6 Dispensasjon	§ 1-5	§ 1-5	§ 1-5	
Kap. 3. Arbeidsgivers plikter				
§ 7 Risikovurdering og iverksetting av tiltak	§ 7-1, § 15-1			§ 4-4
Kap. 4. Vernetiltak				
§ 8 Gangbaner, trapper, plattformer og rekkverk		§ 2-22, § 6-5		
§ 9 Arbeid ved basseng og/eller i vannførende ledning		§ 4-2	§ 8-1	
§ 10 Luker, dører og stengsler		§ 2-5		
§ 11 Belysning		§ 2-5, § 2-11		
§ 12 Arbeid på eller nær offentlig vei		§ 6-4		
§ 13 Verneklær/-utstyr	§ 15-4			
§ 14 Hygieniske tiltak ved kontakt med helsefarlige stoffer		§ 7-4		
§ 15 Tiltak ved lavt oksygeninnhold, helsefarlige og eksplosive gasskonsentrasjoner		§ 5-18	§ 8-2	
§ 16 Sikkerhetsvakt			§ 8-3	
§ 17 Tildekking		§ 8-3	§ 8-2	
§ 18 Ventilasjon		§ 7-1		
§ 19 Renhold og orden	§ 10-1		§ 8-4	
Kap. 5. Spiserom, garderobe mv.				
§ 20 Faste arbeidsplasser	§ 10-6	§ 3-4, § 3-6, § 3-9, § 8-2		
§ 21 Midlertidige arbeidsplasser	§ 10-6	§ 3-4, § 3-6, § 3-9, § 8-2		
Kap. 6. Opplæring				
§ 22 Opplæring og informasjon	§ 8-1, § 9-1			
§ 23 Medvirkning	§ 2-1			
Kap. 7. Helseundersøkelse og vaksinasjon				
§ 24 Helseundersøkelse	§ 14-1			
§ 25 Vaksinasjon			§ 6-12	

Målet med HMS-arbeid:

- Målsettingen er å fjerne risikofaktorer helt.
- Dersom dette ikke er mulig, skal risikoen reduseres så langt som mulig.
- For å ta hånd om eventuell restrisiko, skal det stilles til rådighet egnede hjelpemidler og/eller personlig verneutstyr, og det skal legges særlig vekt på opplæring.

Det er mange risikoelementer på et avløpsanlegg, men de største er:

1. Gasser
  1. Gasser fra avløpsvann og slam
  2. Gift i avløpsvann og slam
2. Påvirkning av biologiske faktorer
  1. Bakterier i slam, vann og luft
  2. Virus i slam, vann og luft
  3. Sopp

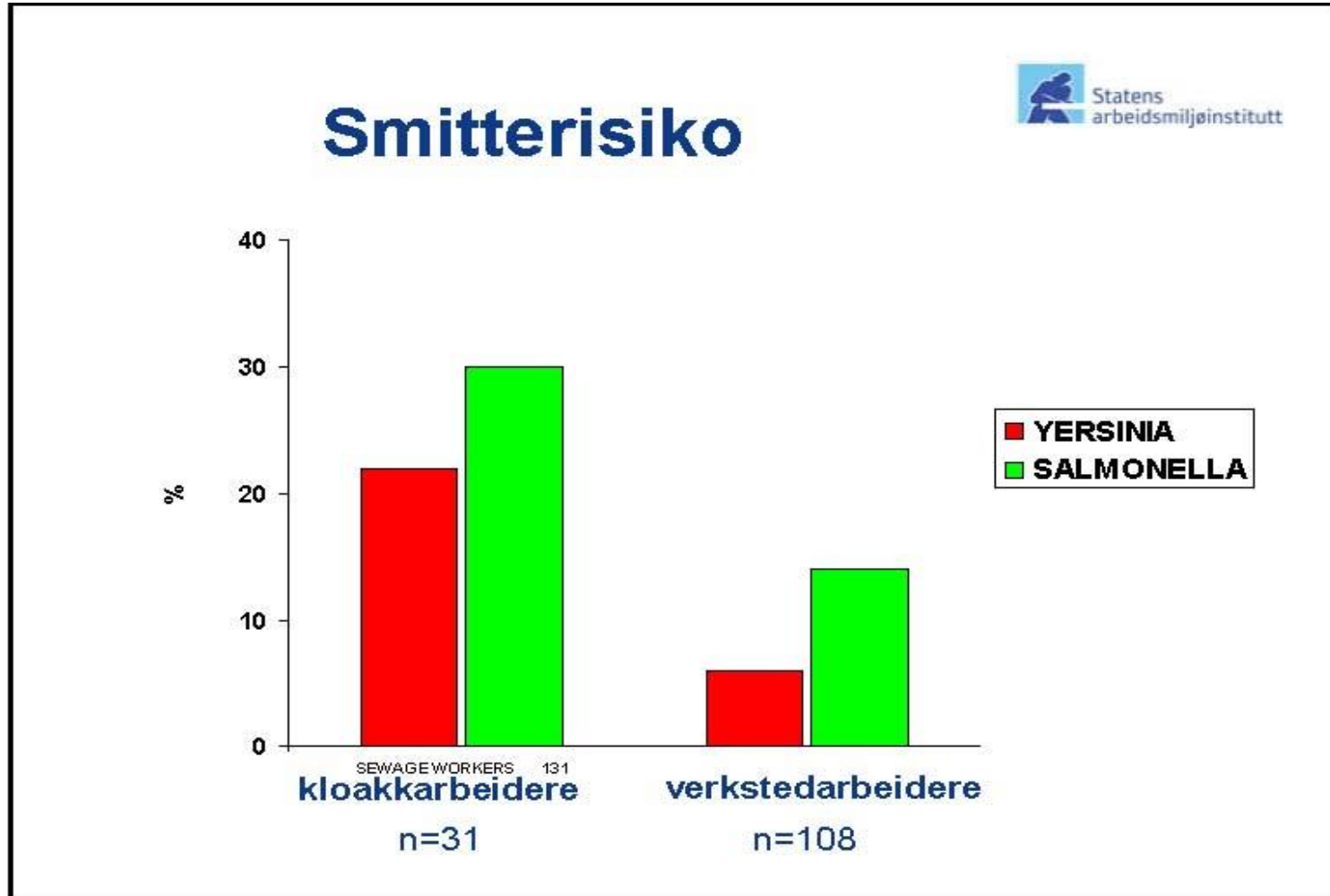
Hydrogensulfid (H₂S)

- I stillestående vann og i slamansamlinger kan bl.a. gassen hydrogensulfid dannes.
- Hydrogensulfid er en fargeløs gass som er noe tyngre enn luft, og som i lave konsentrasjoner har en typisk lukt av råtne egg. I høye konsentrasjoner vil gassen lamme luktesansen, slik at den ikke lenger kan luktes.
- Hydrogensulfid er en giftig gass.
- I lave konsentrasjoner virker gassen irriterende på slimhinnene i luftveier og øyne.
- Gassen kan også i lave konsentrasjoner gi allmennsymptomer som tretthet, uvelhet og hodepine.
- I høyere konsentrasjoner har den sterk akutt giftvirkning, med symptomer som hodepine, kvalme, svimmelhet og brekninger
- Ved ekstra høye konsentrasjoner vil en kunne få pustebesvær, lungeødem og ev. respirasjonslammelse, og i verste fall utvikling mot bevisstløshet og død.

Biologisk påvirkning kan være betydelig

- Alt arbeid med avløpsvann i avløpsrenseanlegg, pumpestasjoner og på ledningsnett kan føre til høye konsentrasjoner av levende og døde mikroorganismer i luften. Mikroorganismene holder seg svevende i lang tid i små dråper eller partikler (bio-aerosoler). Direkte sprut eller annen kontakt med avløpsvann gir også høy eksponering. Ved slambehandling kan mengden av mikroorganismer i luften være stor.

Smitterisiko

Tiltak for redusert smitterisiko

- Gjennomfør måling: Konsentrasjonen av mikroorganismer og endotoksin kan måles i arbeidsluften.
- Tildekking eller innbygging av kilden, i kombinasjon med riktig ventilasjon, vil under normale forhold redusere spredningen av mikroorganismer.
- Arbeid med råttent slam er risikofyllt med tanke på eksponering for mikroorganismer.
- Driftspersonell må derfor ha god kjennskap til prosesser og opplæring i hva de skal gjøre ved driftsstans, overbelastning av anlegget eller andre situasjoner der slam kan bli liggende lenge og råtne.
- Personlig verneutstyr må benyttes i slike situasjoner.
- God personlig hygiene reduserer smittefaren.

NB!

Risiko for smitte og sykdom gjelder ikke bare den ansatte, men også de denne kommer i kontakt med!

Planleggingen av rutiner må knyttes til:

- Renhold av bygg og anlegg
- Renhold av utstyr
  - Også ventilasjon, luktreduksjonsanlegg etc.
- Definere særskilte rutiner knyttet til arbeidsoppgaver med risiko (vasking, slambehandling)
- Rutiner ved kryssing av arbeidsoppgaver vann/avløp (OBS! – biler, verktøy)
- Knytte rutiner opp mot ren/skitten sone
- Dokumentasjon (sjekklister/vernerunder/rapportering)

Aktuelt verneutstyr

- Overtrekkdresser
- Hansker (gjerne engangshansker)
- Støvmasker
- Friskluftmasker
- Gassmålere

Utstyr som bør være tilgjengelig

- Dusj
- Øyeskyller
- Egen vaskemaskin for arbeidstøy brukt på avløpsanlegget

Ta vare på dine besøkende.
Ha engangsdresser på anlegget ditt !

Takk for oppmerksomheten !